El Prat. el meu lloc al món

Centre d'Art Torre Muntadas

Patrimoni Cultural

MOSAIC

28.09 — 24.11

Les primeres entitats culturals del Prat

elprat.cat

Ajuntament del Prat de Llobregat

LES PRIMERES AGRUPACIONS

CONTEXT HISTÒRIC

El Prat de la segona meitat del segle XIX havia d'afrontar una revolució fonamental, el pas del secà al regadiu de la mà de nous propietaris als camps pratencs que hi van fer grans inversions.

Els propietaris agrícoles més importants tenien també interessos polítics. Al Prat, exercien la seva influència a través de masovers, administradors, etc. que controlaven el poder local.

El municipi, en paral·lel, va posar fi al seu aïllament secular amb l'arribada del ferrocarril (1881) i el primer pont sobre el riu (1873).

Malgrat les millores, la situació sanitària seguia sent un dels principals problemes i les febres i el paludisme hi eren ben presents.

Tot i així, el Prat atreia població en un procés constant i creixent. El 1858 tenia 1.840 habitants i el 1900 en sumava 2.804.

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

Des de finals del segle XIX es va imposar una tendència a dur a terme la major part dels actes festius en espais tancats. Aquest procés, que permetia un major control de la població en uns anys de conflictivitat social, va anar acompanyat de la privatització, a través d'agrupacions diverses, de moltes manifestacions culturals que abans tenien un caire popular.

Durant dècades el principal local del Prat era la Sala d'en Bou, construïda el 1845, i que va acollir moltes entitats. El 1907 començà a funcionar la sala d'espectacles La Moderna.

Les primeres entitats estaven dedicades a una activitat cultural concreta, com ara el cant coral o el teatre. També van sorgir ateneus culturals, que tenien una biblioteca o hemeroteca, espais de tertúlia i on s'hi feia alguna pràctica artística.

Les discrepàncies internes entre els components dels grups van portar, moltes vegades, a escissions i a la creació o desaparició d'entitats.

En aquells anys, les entitats eren, exclusivament, masculines i les dones no tenien accés a les activitats socials, tret d'aquelles en què hi podien assistir com a públic i dels balls de societat.

1. *Estat de la plaça de la Vila després de la riuada de sant Antoni, l'any 1898*
2. *Construcció d'un pou artesià*
3. *Reconstrucció de les fèmes agrícoles a inicis del segle XX*
4. *Antiga masia can Feixa Vell, cap al 1900*
5. *Antiga estació de tren a inicis del segle XX*
6. *Jornaleres fent un descans, a finals del segle XIX*

1. *Concentració de corals a la plaça de la Vila, el 1904*
2. *Plaça de la Vila, amb la Sala d'en Bou en primer terme*
3. *Processó del Corpus en passar per la plaça de la Vila, el 1910*

1853

LOS JÓVENES

Era un grup de joves, sense estructura associativa, que demanava permís municipal per fer balls. Només en van fer un, per Pasqua. Segons sembla, es van produir aldarulls i les autoritats no en van autoritzar cap altre.

Documentació de Los Jóvenes, 10 de maig de 1853

1871–?

CALDERÓN DE LA BARCA

Era una entitat que es va constituir per dedicar-se a la pràctica teatral. El grup el formaven joves professionals que s'havien instal·lat al municipi. Tenien la seu a la Sala d'en Bou.

No coneixem la data de la seva dissolució, però alguns dels seus socis van estar a la base de la constitució de l'Artesà.

La Societat Calderón de la Barca a l'Ajuntament, el 21 de juliol de 1872

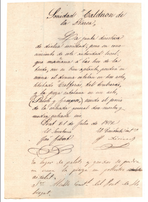

1873–?

ELS VELLS I ELS JOVES

Per celebrar la inauguració del primer pont sobre el riu Llobregat al Prat, el 9 de juliol de 1873, es van constituir dues corals, perquè les diferències entre els cantaires van impedir que cantessin tots junts. Tots els cantaires eren del Prat i els directors eren músics professionals de fora. Les cançons les van compondre per a l'ocasió, amb lletres que parlaven de Ferran Puig, el gran propietari que havia finançat el pont.

De curta vida, van ser els precedents de les primeres corals.

Pont de Ferran Puig

1882–1939

LAS FLORES/ LES FLORS

Es va fundar com a societat coral per a la pràctica del cant. El 1897 catalanitzen el nom del grup.

Tenien un repertori clàssic basat, sobretot, en les directrius de J. Anselm Clavé i actuaven en les festes tradicionals (Festa Major, Pasqua, etc.). Era un grup exclusivament masculí i calia tenir més de 15 anys per ser-ne soci.

Els cantants eren, majoritàriament, de condició humil, sobretot jornalers i paletes, tot i que també hi havia altres oficis. Aquest fet explica, en bona part, les nombroses dificultats econòmiques que va patir l'entitat al llarg dels anys.

Estendard del Cors de las Flores, fundada l'any 1882

Va mantenir una gran rivalitat amb l'altra coral, Lo Llobregat, amb traspàs de socis d'un grup a l'altre. Durant la seva existència, va haver d'afrontar diferents refundacions per intentar continuar l'activitat. També va canviar en diferents ocasions de seu social, en els diferents cafès de la població (Sala d'en Bou, Café del Ponti). Després d'uns anys de poca activitat, en destaca la refundació del 1933, amb seu a l'Artesà, entitat amb la qual va tenir una afinitat.

Va ser dissolta definitivament com a conseqüència de la Guerra Civil, el 1939.

1883–1919

CENTRE ARTESÀ

El primer Centre Artesà es constitui legalment el 23 de gener de 1883 com a societat d'esbarjo i s'instal·là a la Sala d'en Bou. El grup fundador el formaven joves professionals liberals, pagesos, etc., alguns dels quals venien de la Calderón de la Barca.

El 1899 es va refundar, seguint la línia dels ateneus de l'època, en una combinació de lleure i cultura, i s'amplià la base social, tot integrant-se al grup una major representació de la societat local. Aquest fet i els diferents interessos dels socis expliquen, en part, que des del 1904 es produïssin importants tensions en les renovacions de les juntes.

L'entitat disposava de diferents serveis per als socis, com ara biblioteca i hemeroteca, i sales de reunions on es feien sovintejades de temàtiques diverses. Tenia una companyia regular de teatre, formada per socis. Com que l'entitat només admetia homes, per a les representacions teatrals contractaven actrius professionals. També s'hi feien balls, teatre i concerts. Les activitats més destacades tenien lloc durant la Festa Major. Des del 1912 s'hi van incorporar les projeccions cinematogràfiques.

Hi van actuar reconegudes companyies teatrals, com les de Margarida Xirgu, Enric Guitart i Jaume Borràs. El Centre Artesà patí una profunda crisi el 1919.

1. *Programa de la sessió teatral del 2 de juny de 1912, amb l'actriu Margarida Xirgu*
2. *Composició d'aficionats del Centre Artesà, amb l'actriu Carme Rodríguez, que hi actuà el dia 11 de març de 1911*

1892–1939

LO LLOBREGAT

Es constitueix el 1892 com a societat coral. Tot i que també va patir refundacions, va tenir una activitat més regular. Si en els seus orígens es declarà claveriana, s'apuntà a la renovació del cant coral impulsada pels sectors culturals de la Renaixença, que buscaven les arrels musicals en el cançoner popular.

Una figura clau va ser Josep Monés i Jané, que impulsà l'entitat en un dels moments més actius, entre el 1904–1916.

En destaca l'intent de crear una secció de nois per cantar les cançons populars i delicar el repertori més difícil a la coral d'homes.

Entre el 1900 i el 1909, segons l'important estudi d'Alícia Company, es va constituir una secció de noies. Tot i la irregularitat en el seu funcionament, era un fet inèdit. També documenta un grup mixt que, com a mínim, actuà a l'Artesà el 14 de juny de 1908.

Propera al Centre Autonomista, Lo Llobregat va ser suspesa amb la dictadura de Primo de Rivera i es tornà a legalitzar seguint les noves lleis el 1926, amb el nom castellanitzat. Des del 1936, el director va ser Blai Carmona, destacat músic pratenc que va formar part de l'orquestra de Pau Casals. L'entitat es va mantenir fins a la fi de la Guerra.

1. *Actuació de la Coral La Llobregat a la fira de la Ricarda, cap al 1910*
2. *Societat Coral La Llobregat, cap al 1900*
3. *Societat Coral La Llobregat, el 1898*

LA CONSOLIDACIÓ

CONTEXT HISTÒRIC

En el primer terç del segle XX, el Prat va viure un període de transformació molt intens protagonitzat per la consolidació i expansió de la producció agrícola, amb importants beneficis gràcies a l'exportació, i l'arribada de la indústria representada, sobretot, per La Papelera i La Seda. En paral·lel, s'instal·là al municipi l'aviació, civil, comercial i militar.

El nucli urbà començà a créixer, en bona part, per acollir la població que arribava al Prat per treballar al camp i a la indústria. L'Ajuntament ordenà aquest creixement mitjançant l'aprovació del Pla de reforma i eixample del 1916, que planificava el creixement urbanístic fins a l'actual avinguda de la Verge de Montserrat. En aquest context, es milloraren i es modernitzaren els serveis públics. Anys més tard, el 1930, entrà en funcionament un nou pont.

En la política local, s'inicià el segle amb uns anys de tensió, quan un grup renovador, que ha estat anomenat Partit Nou, intentà aconseguir el control de l'Ajuntament, tot competint a les eleccions municipals amb el poder tradicional, el de la vella pagesia conservadora, el Partit Vell. Aquest grup renovador arribà a l'alcaldia per primer cop el 1915.

La dictadura militar (1923-1931), posa fi a la tasca de modernització del país, impulsada des de la Diputació, la Mancomunitat i molts ajuntaments.

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

Les associacions que es van formar en el primer terç del segle XX responien a les transformacions i noves dinàmiques que vivia el Prat. Eren grups més polivalents, amb més interessos i amb un caire més modern. El component social era força variat i transversal, reflex fidel de la realitat local. Amb tot, les entitats seguien sent masculines i les dones només participaven en els actes socials.

En paral·lel, es produí una politització creixent d'una part significativa del teixit associatiu, que utilitzà la plataforma d'opinió que representen les entitats per interferir en la política local.

La implantació de la dictadura militar comportà la suspensió de tota l'activitat associativa fins que les entitats no passessin el tràmit oficial de legalitzar-se.

L'Artesà va seguir funcionant com a societat de propietaris, cada cop més allunyada del moviment associatiu. L'Autonomista es va dissoldre el 1924 i els seus components van intentar mantenir-se actius a través de nous grups com el Cafè del Centre, l'Agrupació La Joventut i el Centre Rubricatus.

Pel que fa a les corals, Lo Llobregat, amb nous estatuts i amb el nom en castellà, es reorganitzà el 1926. Les Flors, amb més dificultats per falta de recursos i de socis, no ho va fer fins al 1933.

1

1. *El Prat, l'any 1932; al fons, l'avinguda de Josep Anselm Clavé*
2. *Jornalers collint patates als anys vint*
3. *Carrer de Nicolás M. Urgoiti abans de pavimentar-lo*
4. *La fàbrica La Seda de Barcelona*
5. *Josep Monés i Jané celebra la victòria de les eleccions del 1916*
6. *Interior de la sala de transmissió de la Telegrafia als anys trenta*

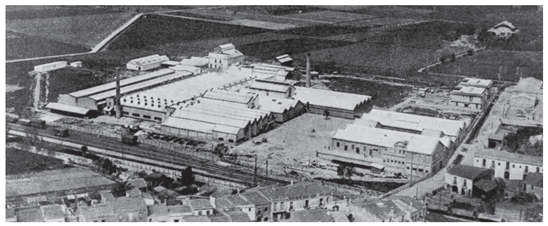

1

1. *Ballada de sardanes a la plaça de la Vila*
2. *Gent davant d'un bar, a inicis dels anys trenta*
3. *Interior del Cafè del Porvenir, a la dècada dels vint*
4. *Cafè del Pont, als anys vint*
5. *Processó del Corpus*
6. *Concentració de societats religioses a la porta de l'antic temple parroquial*

1919

EL TRENCAMENT DE L'ARTESÀ

El Centre Artesà es convertí en l'entitat més important del moment. Era la que oferia una major activitat i la més reconeguda a la societat pratenca. Per això, l'entitat no pogué quedar al marge de les rivalitats polítiques.

L'Artesà, com a entitat, es posicionava a favor d'algun candidat en les eleccions provincials i generals, i no tots els socis compartien aquests suports. Això era motiu de controvèrsia i les discussions anaven en augment.

La previsible crisi esclatà amb motiu de la política local, quan una part dels socis seguí donant suport al partit tradicional i l'altra part el donà al moviment renovador. La divisió era total i irreconciliable i arribà als òrgans de direcció. La ruptura es materialitzà el 1919. Dels pactes en sortiren dues noves entitats.

El sector tradicional conservà el nom, **Centre Artesà**, i abandonà la seu. S'instal·là provisionalment al Cafè del Pont i, ben aviat, inicià la construcció d'una nova seu que incorporava un imponent teatre. El sector nou es va mantenir al local i es constituí com a nova entitat, el **Centre Autonomista**.

Llavors començà una intensa rivalitat entre les dues entitats, que s'evidencià amb ferotges atacs des de les pàgines dels seus respectius butlletins, gestionats per les seccions de joves de les entitats, El Ressò, de l'Autonomista, i la Joventut L'Avenç, de l'Artesà. Les dues entitats van ser altaveu de les polítiques municipals i eines per a les disputes polítiques.

Dinar a la vora del riu després de les eleccions de 1916

1919–1923

CENTRE ARTESÀ

El grup artesanista, amb la ruptura, conservà el nom i els estatuts, que definien l'entitat com a societat recreativa i cultural.

La principal motivació del nou Artesà va ser construir una nova seu que evidenciés la potència social i econòmica de l'entitat. Així, amb les obres encara per acabar, s'inaugurà durant la Festa Major de 1919 un imponent local que incorporava un gran teatre i que destacava entre les edificacions del poble.

L'abril de 1920 l'Artesà aprovà uns nous estatuts, per regular l'ús de la nova seu, que el van convertir en una societat anònima civil de propietaris, amb un consell d'administració i accionistes que hi participaven a través de la Junta General d'Accionistes.

Mentre l'Autonomista funcionà, l'Artesà va mantenir una activitat associativa tradicional a través, sobretot, de la secció jove, responsables de la publicació la Joventut l'Avenç i els encarregats de la major part de la programació. En aquesta competència, també van crear una secció d'esports. Cal destacar l'important nivell assolit pel grup amateur de teatre, que continuà sense dificultats.

L'abandonament d'aquesta intensa activitat associativa va anar en paral·lel a la dissolució de l'Autonomista. Com a societat de propietaris, l'Artesà gestionava el seu local, contractava espectacles, llogava la sala i se centrava, cada cop més, en les projeccions cinematogràfiques. L'activitat social se centrà en l'organització de balls socials en determinades dates i en la celebració de les juntes.

La societat de propietaris es va mantenir fins a la venda del local a l'Ajuntament.

1. *Teatre i seu social del Centre Artesà, construït l'any 1919*
2. *Accions de propietaris del Centre Artesà, any 1921*
3. *Butlletí del Centre Artesà*
4. *Dinar de celebració dels Jocs Florals, cap al 1920*
5. *Participants en els actes de benedicció de l'estendard del Sometent, el 26 de novembre de 1922*
6. *Ball al Centre Artesà, anys trenta, abans de la Guerra Civil*

1919–1923

CENTRE AUTONOMISTA

Es constituí com a societat política i recreativa. En els seus estatuts es reconeixia com a entitat catalanista, amb voluntat de desenvolupar una política per al bé del veïnat.

En els seus pocs anys de vida va dur a terme una intensa activitat, esperonada en bona part per la competència amb l'Artesà. Funcionà com a ateneu, amb biblioteca i espais de lectura i de debat, i organitzà xerrades i mítings amb polítics del moment. Es posicionà al costat de la Lliga Catalanista.

L'activitat cultural va ser molt intensa. Organitzà concerts i balls i representacions teatrals professionals. El grup de teatre amateur, que havia estat molt important, va passar majoritàriament a l'Artesà i l'Autonomista va tenir dificultat per formar un quadre escènic propi.

Amb una voluntat de formació integral de les persones, l'Autonomista impulsà la pràctica esportiva i va crear, com a mínim, un equip de futbol. Va intentar crear una escola catalana, però la desaparició del grup va tallar el projecte.

L'Autonomista, només va sobreviure uns mesos a la implantació de la dictadura militar i va ser dissol el setembre de 1924.

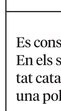

1. *Bandera del Centre Autonomista*
2. *Ballada de sardanes a la granja de la Ricarda cap al 1920. Hi van participar el Centre Autonomista i la Coral Lo Llobregat*
3. *Butlletí del Centre Autonomista*
4. *El Quadre Escènic Juventut, el 1920*
5. *Membres del Centre Autonomista en els actes d'homenatge a Ignasi Iglésias. Ajupits, els actors Enric Giménez i Joaquim Montero; darrere seu, amb barba, Ignasi Iglésias*
6. *Ballada de sardanes a la plaça de la Vila cap al 1920. En destaca el nou estendard*

1919–1923

LA VIOLETA

Va ser una societat recreativa que tenia com a objectius estatutaris l'organització d'activitats variades, bàsicament, balls, concerts, vetllades literàries, teatre, etc.

Va ser una entitat modesta, que no va assolir un gran nombre de socis, però que destacava per la diversitat de procedències i de condició econòmica de les persones associades.

Va deixar de funcionar amb les prohibicions del 1923.

Document de registre de l'entitat La Violeta, 3 de novembre de 1922

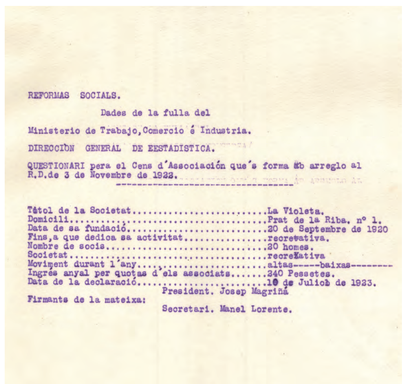

REFORMAS SOCIALS.

Dades de la fulla del

Ministerio de Trabajo, Comercio é Industria.

DIRECCIÓN GENERAL DE ESTADISTICA.

QUESTIONARI pera el Cens d'Associación que's forma d'acort arreglo al R.D. de 3 de Novembre de 1922.

Títol de la Societat.....La Violeta.
Domicili.....Prat de la Riba, nº 1.
Data de sa fundació.....20 de Septembre de 1920
Fins, a que dedica sa activitat.....recreativa.
Nombre de socis.....30 homes.
Societat.....recreativa
Movigent durant l'any.....altas-----baixas--------
Ingrés anyal per quotas d'els associats.....240 Pessetes.
Data de la declaració.....10 de Juliol de 1923.
Firmants de la mateixa: President. Josep Magrinà
Secretari. Manel Lorente.

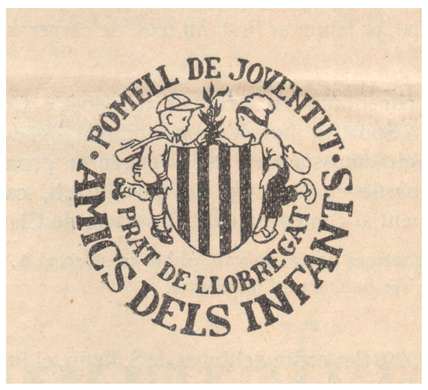

1921–1923

POMELLS DE JOVENTUT

Els Pomells de Joventut va ser un moviment catalanista i catòlic creat per Josep M. Folch i Torres l'any 1920. Tenia com a principal objectiu la formació en el lleure de famílies i infants. Van ser prohibits a l'inici de la dictadura militar de Primo de Rivera.

Al Prat, els Pomells es van constituir oficialment l'any 1921, vinculats al Centre Autonomista, amb la voluntat de formar la canalla en el respecte, l'educació i la cultura. Informaven de l'ideari i de les activitats a través del butlletí de l'Autonomista, *El Ressò*.

Logo dels Pomells de Joventut del Prat

1924–1925

CENTRE RUBRICATUS

Va ser un intent de continuar la tasca del Centre Autonomista, un cop dissolt, i entre els seus promotors hi havia noms destacats de l'antiga entitat.

Utilitzaren com a seu l'antiga Sala d'en Bou, en aquells anys Cafè del Centre. No van tenir temps de desenvolupar el seu projecte com a entitat cultural, més enllà d'organitzar balls i festes coincidint amb el calendari festiu.

El component catalanista de l'entitat era prou evident per fer que fos tancada per ordre del governador civil, l'abril del 1925. L'argument oficial va ser que hi havia problemes amb l'arrendatari del local, però Josep Ferret, recollint el testimoni del Dr. Josep Pujol, parla d'una ballada de sardanes a la plaça, en què es produí una baralla a causa d'un llacet amb la senyera que portaven alguns dansaires.

Programes del Centre Rubricatus, març de 1925

1924–1925

LA JOVENTUT

Arran de la clausura del **Centre Rubricatus**, alguns socis van crear l'agrupació La Joventut, sense connotacions polítiques per evitar problemes legals. Estava dedicada principalment al ball, des de les danses populars fins al ball de saló. També incorporà la pràctica teatral i va constituir un grup escènic que va tenir més recorregut que l'entitat.

La seva seu era al Cafè del Centre i, en aquells anys, posava un envelat durant la Festa Major. També organitzà festivals infantils promoguts per socis que procedien dels **Pomells de Joventut**.

1. *Activitats de Festa Major a l'envelat de l'entitat*
2. *Programa dels actes de Festa Major, any 1927*

1930

AMICS DE LA CULTURA

Hi ha molt poca informació d'aquest grup. És probable que sorgís del cercle proper a l'Artesà –que ja havia abandonat l'activitat més associativa– i, fins i tot, que fos un intent de contrapunt als Amics del Llibre. Els seus objectius eren promoure la cultura en un sentit ampli i, en especial, la música.

Invitació a una vetllada benèfica, 3 de juliol de 1930

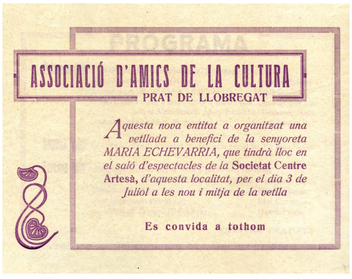
PROGRAMA

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA CULTURA

PRAT DE LLOBREGAT

Aquesta nova entitat a organitzat una vetllada a benefici de la senyoreta MARIA ECHEVARRIA, que tindrà lloc en el saló d'espectacles de la **Societat Centre Artesà,** *d'aquesta localitat, per el dia 3 de juliol a les nou i mitja de la vetlla*

Es convida a tothom

1930–1931

AMICS DEL LLIBRE

Va ser una entitat de curta vida, formada per un reduït nombre de joves intel·lectuals que procedien de Rubricatus. Tenien la seu al Cafè Piculín, a la plaça de la Vila.

El seu objectiu fundacional era el foment de la lectura. Els mitjans per aconseguir-ho eren les vetllades literàries, conferències, excursions. L'entitat no va passar de ser un petit grup, amb poca activitat, que gestionava una biblioteca per als socis.

Les dificultats econòmiques van motivar la seva desaparició prematura i bona part dels socis s'integraren al Casal Català.

Document del Govern Civil que autoritza la constitució de l'entitat Amics del Llibre, 25 de febrer de 1931

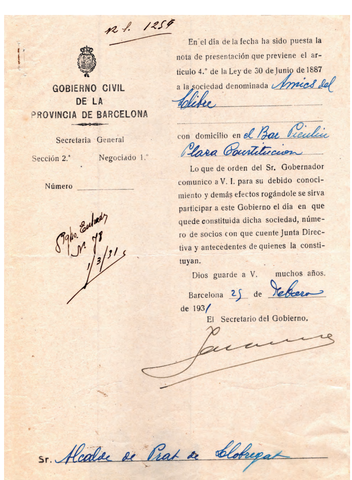
GOBIERNO CIVIL DE LA PROVINCIA DE BARCELONA

Secretaría General

Sección 2.ª Negociado 1.º

Número

En el día de la fecha ha sido puesta la nota de presentación que previene el artículo 4.º de la Ley de 30 de Junio de 1887 a la sociedad denominada Amics del Llibre

con domicilio en el Bar Piculin Plaza Constitucion

Lo que de orden del Sr. Gobernador comunico a V. I. para su debido conocimiento y demás efectos rogándole se sirva participar a este Gobierno el día en que quede constituida dicha sociedad, número de socios con que cuente Junta Directiva y antecedentes de quienes la constituyan.

Dios guarde a V. muchos años.

Barcelona 25 de Febrero de 1931

El Secretario del Gobierno.

Sr. Alcalde de Prat de Llobregat

LA MADURESA

ASSOCIACIÓ
SOCIEDAD DE PARES AMIGOS
CULTURAL DE FAMÍLIA DE MÉXICO
RECREATIVA CASAL CATALÀ ATENEO
ATENEO IRIS CASAL CATALÀ AMIGOS

CONTEXT HISTÒRIC

La República va obrir noves perspectives pel que fa a la consecució de drets i llibertats, moltes de les quals van quedar frustrades per la inestabilitat política i la sagnant Guerra Civil promogudа pels sectors més immobilistes de la societat espanyola.

Al Prat, els ajuntaments republicans van adquirir i sanejar el Fondo d'en Peixo (1932), amb zones esportives i jardins i hi van iniciaren les obres d'una nova escola. Altres projectes van ser l'ampliació del mercat municipal (1934) i un centre escolar, l'actual Joan Maragall, (1935).

En aquests anys, amb una legislació més permissiva, augmentà la conflictivitat laboral, al camp i a les fàbriques. Empresaris i Ajuntament van contribuir al finançament d'una nova caserna de la guàrdia civil, prop de La Seda i La Papelera (1933).

Durant la Guerra, les organitzacions obreres i els partits d'esquerres controlaren l'Ajuntament. Les terres i les indústries van ser col·lectivitzades i La Seda, amb capital estranger, intervingudа.

A mesura que s'allargava la Guerra, escassejaven els productes bàsics i s'endurí la racionament. La marxa de combatents al front dificultava l'establiment del govern local, erosionat per divergències internes. Per primer cop una dona accedeix a una regidoria.

El triomf franquista a la Guerra Civil acabà amb la República. El Prat va ser ocupat el 25 de gener de 1939.

1 2 3 4 5 6

1. *Proclamació de la República, el 14 d'abril de 1931, des del balcó de l'Ajuntament.*
2. *Les dones votant per primer cop a Prat.*
3. *Guardies civils vigilant la instal·lació de La Seda com a conseqüència de la vaga de 1919.*
4. *Vista general de la fàbrica de La Seda a Prat.*
5. *El tramvia interurbà va començar a circular-hi el 1 d'octubre de 1916, després de l'inundació del 29 de juliol.*
6. *Prat, el 25 de gener de 1939.*

1 2 3 4 5 6

1. *Escola d'EXC i UGT, a la plaça de la Vila, antiga Sala d'en Rou, durant la Guerra Civil*
2. *Escola d'EXC i UGT, a la plaça de la Vila.*
3. *Escola d'EXC i UGT, a la plaça de la Vila, antiga Sala d'en Rou, durant la Guerra Civil*
4. *Pati i safareig del Centre Artesà*

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

Al Prat es van crear grups amb un marcat contingut polític, ideològic o religiós. Les dones van començar a ser admeses com a sòcies, en alguns casos amb limitacions de drets, però en d'altres amb igualtat respecte als homes. Per primera vegada, algunes dones van aconseguir arribar a les juntes directives de les entitats més progressistes.

El teixit associatiu es va veure condicionat per la difícil situació política del moment. Arran dels fets d'octubre del 1934, algunes polítics locals van ser detingudes i les entitats controlades. El cop d'estat del juliol del 1936 va afectar l'activitat associativa del municipi.

Durant la Guerra, la vida cultural va quedar reduïda a la mínima expressió. Moltes entitats van deixar de funcionar, o bé perquè les van il·legalitzar o bé per les dificultats pròpies del moment. En canvi, es van crear alguns grups, molt breus, que tenien com a finalitat principal recaptar fons i ajuts per als combatents.

El Centre Artesà va passar al control de la CNT. La Sala d'en Rou va seguir funcionant com a café, però als espais annexos s'hi van instal·lar la UGT i el PSUC, i EEC a la planta superior. El Modern va continuar en mans dels seus propietaris, però va reduir l'activitat i va acollir actes benèfics.

1930–1935

CASAL CATALÀ

Tot i que es va constituir al final de la dictadura militar, per la seva dinàmica, s'ha d'inscriure en el període republicà. Malgrat la major tolerància, els documents oficials s'han lim de forma obligatòriament en castellà.

La nova entitat recull la tradició i algunes antics sòcis del Centre Autonomista, del Centre Rubricatas i de l'agrupació Lа Juventut.

El 1932, a l'empara de les noves lleis republicanes, es redefiní com a societat políticorecreativa de cultu catalanista. Agrupava simpatitzants de partits diferents i així va ser motiu de tensions internes en algunes moments.

L'entitat funcionà com les seves predecessores, amb serveis de biblioteca i hemeroteca per als socis i organitzant sermades i debats polítics.

La música hi tenia un paper destacat. Llà mateixa regular, acollia les formacions dirigides pel mestre Joan Estadella. També va tenir una estreta relació amb la coral **Lo Llobregat** amb la qual van organitzar diversos actes.

El teatre era l'acte més principal. En la programació professional acollí les millors companyies catalanes de l'època.

L'entitat comptava amb un quadre escènic amateur. La Juventut, que incorporava la majoria dels actors i el director del grup de l'Autonomista. El grup teatral comptava amb noies del Prat, una novetat molt important.

El grup va assolir un bon nivell artístic i va participar en diverses edicions del Concurs de Teatre Amateur. L'any 1935 va quedar segon. Poc després d'aquest èxit, el grup es va dissoldre a causa de l'alt cost econòmic de les produccions (decorats, vestuari) i de la manca d'espectadors, que feia baixar els ingressos.

L'entitat es va dissoldre el 1938 a causa de les disputes internes, que s'afegien a les dificultats econòmiques. El grup teatral va sobreviure uns mesos de manera autònoma.

El gener del 1936, un grup d'antics socis, tal vegada els implicats en la ruptura, refundà l'entitat com a societat d'esbarjo i cult.

1 2 3 4 5 6

1. *Representació de l'obra Un nebi, el Ignasi Iglesias, a cartell dels actors dels Pares de Família.*
2. *Carnets corresponents a l'any 1935 de Joaquim Escofet i Joaquim Escofet Juvanteny, que va acreditar-li el segon premi del IV Concurs de Teatre Amateur de Catalunya, l'any 1935*
3. *Inscripció del Quadre Escènic Juvenil al concurs de Teatre Amateur organitzat per la Unió Excursionista, el Sagal Gimnastic, març de 1934*
4. *Programes de teatre, any 1935*
5. *Programa de la Festa Major any 1935*

1934–1936

SOCIEDAD CULTURAL RECREATIVA IRIS

La Societat Iris va ser la primera societat pròpiament catalana dels donen com a sòcies de ple dret i la primera entitat cultural impulsada per emigrants que venien a treballar a la indústria i al camp. Amb tot, les juntes eren masculines. El castellà era la llengua vehicular de l'entitat.

Com a anècdota, cal destacar que el primer nom que van triar per al grup era Pomàs, però es van fer enrere a causa del posicionament polític de l'escriptor.

Una de les activitats en què va destacar més l'Iris va ser la pràctica teatral. El gaudir escrit era més i bé destacaven els germans Aguirre. Les representacions tenien lloc a la seva seu social, al Bar Lázaro, a l'actual carrer del Centre, tot i que en algunes ocasió havien actuat al teatre de l'Artesà en alguna obra de gran format, com el Tenorio.

L'entitat tenia també una important secció d'excursionisme i una d'escacs. Organitzava activitats lúdiques, en especial per a les grans celebracions festives com la Festa Major i el Carnaval.

La major part dels socis que coneixem tenien vincul·acions amb grups d'esquerres i anarquistes. La Guerra acabà bruscament amb el funcionament de l'entitat.

1 2 3 4 5 6

1. *Components de la Societat Cultural Iris al local de l'entitat, al Bar Lázaro, situat a l'actual plaça d'Espanya*
2. *Ball de Carnaval, any 1934*
3. *Ball de Carnaval, any 1934*
4. *Ball de Carnaval*
5. *Quadre escènic*
6. *Components de la Societat Cultural Iris al local de l'entitat, al Bar Lázaro, situat a l'actual plaça d'Espanya*

1935–1939

ASSOCIACIÓ DE PARES DE FAMÍLIA

L'Associació de Pares de Família va néixer a l'entorn de la parròquia, sota l'impuls del rector Josep M. Homs i promogudа per un grup de pares. L'entitat va tenir dues etapes la primera, tallada bruscament per la Guerra i la segona, durant el franquisme, amb el mateix cognom.

Amb l'objectiu de fomentar l'educació catòlica dels joves i omplir els seus espais de lleure, organitzava excursions culturals i esportives. Entre l'abril del 1933 i el maig del 1936 van editar un butlletí, La Rosada, per informar de l'acte i fer associativa i difondre recomanacions i opinions.

L'entitat va promoure dos de l'inici el cant coral. Primer es va constituir un grup de caramelles, però el gran èxit va ser la creació, el 1935, de l'Orfeó Pratenc. Era mixt i el formaven 115 cantaires de diverses edats, dirigits per Joan Estadella. Tot i que va poder actuar molt poc temps, va obtenir molt bones crítiques.

El teatre també hi tenia un paper important. Hi havia un grup masculí i un de femení, que actuaven per separat, a excepció de les representacions de pastorets, que tenien una gran acceptació.

De la resta d'activitats, sí se'n poden destacar els concursos fotogràfics, la memòrida de la sardana, a través de cursos, audicions i ballades.

Durant la Guerra, tot i que no van desaparèixer formalment, van restar inactius fins a la dissolució imposada pel franquisme, el 1939. Va ser una de les primeres entitats que es legalitzà a la dictadura.

1 2 3 4 5 6

1. *L'Orfeó Pratenc al pati de la rectoria, el 1936*
2. *Actuació de l'Orfeó Pratenc a la Sala d'en Rou. Dirigeix Joan Estadella*
3. *Ball de Carnaval de l'Associació de Pares de Família*
4. *Programa de teatre, maig de 1935*
5. *Actuació de l'Orfeó Pratenc a l'aire de la basílica de Montserrat, el 27 de maig de 1930*

1937–1939

ATENEU CULTURAL LIBERTARIO

Fundat el 1937, els seus objectius eren promoure l'art, l'esport i les ciències. Es definia com una entitat d'ideologia llibertària i tenia un funcionament assembleari. Funcionava com a ateneu, amb molta més dedicació a l'acció that interna i a la formació dels socis que a l'activitat pública. S'instal·là a la plaça de l'Ostació, núm. 8, en un edifici propietat de La Seda (on ara hi ha una escola). L'Ateneu va ser il·legalitzat amb la legislació franquista.

1 2

1. *Escorxat dels joves de les Joventuts Llibertàries*
2. *La Torre, construïda entre el 1923 i el 1924, era propietat de la família Pomàs i la Seda la va arrendar*

1937–1939

AMIGOS DE MÉXICO

Es va constituir el 1938 com a entitat antifeixista, amb seu al Bar Lázaro. Organitzà algun acte benèfic per recaptar fons per als combatents. Donada la situació bèl·lica, era una entitat molt polititzada, amb pocs socis, amb molta presència de dones i molts molt joves. Per primera vegada al Prat, incorporà dones a la Junta Directiva. Alguns socis joves es van instal·lar a la caserna de la guàrdia civil, abandonada pels agents en iniciar-se la Guerra. L'entitat va ser il·legalitzada amb la legislació franquista.

1 2

1. *Document de registre de l'entitat, de 29 de juny de 1938*
2. *Document de la constitució de l'entitat, 2 de juliol de 1938*

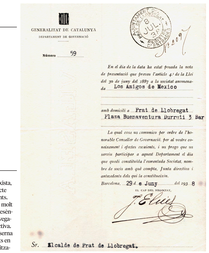

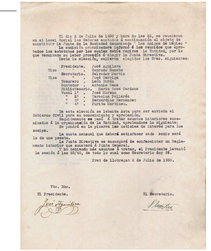

LA DIFÍCIL REORGANITZACIÓ

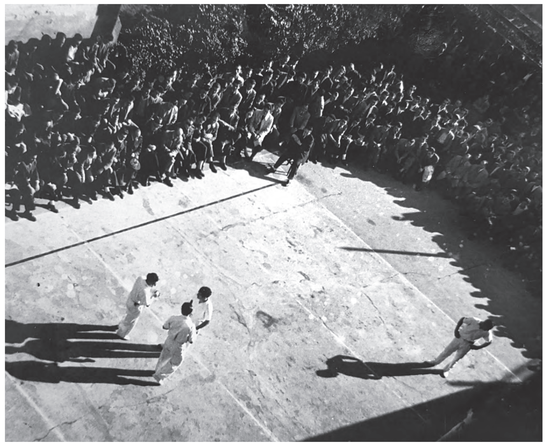

CONTEXT HISTÒRIC

La llarga dictadura que s'inicià el 1939 aplicà una repressió calculada i institucionalitzada basada en el càstig, la por i el control de la població.

Totes les organitzacions polítiques, sindicals, culturals i esportives van ser il·legalitzades i es va suprimir el dret de reunió i d'associació.

Les propietats confiscades i col·lectivitzades es van retornar al seus propietaris, i alhora, es van ocupar els béns dels represaliats. Les indústries intentaven recuperar la producció tot i la falta de matèries primeres i de subministraments. El camp continuava sent molt productiu, tot i que una part important es dedicava a productes considerats prioritaris, com l'arròs. Aviat s'inicià un procés d'expropiacions per tal de construir l'aeroport, un dels grans projectes del règim franquista a Catalunya.

La vida quotidiana, entre dificultats i prohibicions, intentava normalitzar-se. El Prat de 1940 comptava amb una població censada de 9.942 habitants, un creixement vinculat a la primera onada migratòria (el 1920, la població era de 3.591 habitants).

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

El règim franquista va desarticular tota l'estructura associativa de la societat civil i molts dels seus caps visibles, en especial en els grups més significatius, van ser perseguits i represaliats.

Totes les entitats van ser suprimides i havien de passar un llarg procés per tal de ser legalitzades de nou. Moltes ni tan sols ho van intentar. Escapçades i assenyalades, van perdre patrimoni i la possibilitat de tornar a funcionar.

Les sales de cinema es convertiren en un dels pocs espais de lleure per a la població. L'Artesà es convertí en la principal sala d'exhibició. Per contra, el Cine Moderno va ser expropiat als seus propietaris i convertit durant anys en espai de culte religiós mentre es construïa el nou temple. A finals de la dècada, el 1946, s'inaugurà el cinema Monmari.

Les primeres entitats que van tornar a funcionar van ser les vinculades a l'església, que, durant anys, no van tenir competidores. La més important era Acción Católica, impulsada pel règim, que s'organitzava en seccions locals. Al Prat, el pes dels **Padres de Família**, deixava **Acción Católica** en un segon pla.

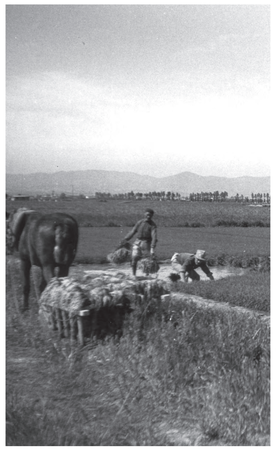

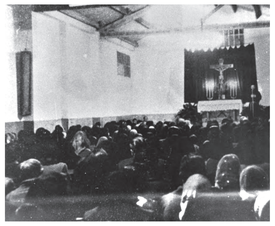

1. *L'any 1941, sobre la base dels antics camps, es va construir l'Aeropuerto Nacional, que es va ampliar per primer cop l'any 1949*
2. *Jornalers als camps d'arròs, anys cinquanta d'en Bou en primer terme*
3. Homenatge a los caídos, *a la plaça de l'Església, anys quaranta*
4. *Carrer de Fluquer i avinguda de Josep Anselm Clavé, una de les principals entrades a la ciutat*
5. *La Granja Avícola Prat es va construir l'any 1932 per a la cria de l'aviram Raça Prat.*

1. *Partit de pilota basca, anys quaranta*
2. *Celebració d'una missa al Cine Moderno*
3. Sopar organitzat per grups falangistes a l'Artesà, anys quaranta
4. *L'any 1947 s'inaugura, al carrer de Martí Pinol, el cinema Monmari*

1939–1955

ASOCIACIÓN CATÓLICA DE PADRES DE FAMILIA

Va ser l'entitat cultural que es va reorganitzar més aviat després de la Guerra. S'establí a la seva antiga seu, a la plaça de la Vila, a la vella Sala d'en Bou.

Els seus primers actes es van fer durant la Festa Major del 1939 i hi destacà una actuació esporàdica, sense més continuïtat, del que havia estat l'Orfeó Pratenc, dirigit pel mestre Estalella.

L'entitat estava formada, bàsicament, per famílies i comptava amb el suport de la parròquia. S'organitzava en seccions, que es van anar ampliant en funció de les demandes dels associats. Intentava abastar tot l'àmbit del lleure, i posava l'accent en la cultura i l'esport. En el camp de l'esport, destacà la secció de bàsquet.

La secció teatral era molt important. Hi havia dues formacions: el quadre infantil, format per nenes, i l'adult, que era masculí. Els dos grups actuaven junts en les representacions dels pastorets. Des del 1951 el grup adult es convertí en mixt.

La música i la dansa tradicional hi tenien un paper destacat. A més de concerts i audicions, l'entitat formava nens i joves amb qui organitzava grups. Així hi havia grups de caramelles i de sardanistes. En destaca la creació, el 1949, de l'esbart Petits Pratencs, que va obtenir importants reconeixements i que tenia un ampli repertori de balls populars.

A mesura que es va anar ampliant l'oferta cultural del municipi, l'entitat va anar reduint el seu nombre d'associats. A poc a poc va anar tancant seccions (la darrera va ser la teatral) fins que es va dissoldre definitivament el 1955.

1. *Colla Petits Pratencs*
2. *Grup d'excursió, anys cinquanta*
3. *Sardanes a la plaça de la Vila*
4. *Representació dels Pastorets poc després de la guerra*
5. *Sardanes a la pl. de la Vila. Homenatge al mestre Estalella, el 13 de novembre de 1949*
6. *Quadre escènic femení dels Padres de Família, 10 de desembre de 1939*

1945–1947

AGRUPACIÓN TEATRAL ESTEBAN FORGAS

Aquesta entitat va néixer l'any 1945 i es dedicava, exclusivament, al teatre. Va prendre el nom d'un dels personatges més rellevants del teatre amateur pratenc, en la seva faceta d'actor i director del grup escènic del Centre Artesà.

L'Agrupació es caracteritzà per la voluntat de fer teatre adreçat al públic adult i pel seu caire mixt. El grup es va dissoldre l'any 1947.

1
2

1. *Logotip de l'agrupació teatral*
2. *Representació de l'obra* El gran galeoto *al local dels Padres de Familia, el 8 de juny de 1947*

PRAT DE LLOBREGAT

Día 8 de Junio de 1947 — A las 5 de la tarde

ESTA AGRUPACION tiene el honor de presentar, en el local cedido por la Asociación Católica de Padres de Familia, la famosa obra en un prólogo y tres actos, original de D. José Echegaray,

El Gran Galeoto

bajo el siguiente reparto:

Teodora	Pilar Montejo
Mercedes	L. Durán
D. Julián	José Estalella
Ernesto	José Lloret
D. Severo	Pedro Casanovas
Pepito	Juan Roca
Dos criados	Arturo Codina y Manuel Vidal

Traspunte: Luis Siré — Decorador: Valera y García
Apuntador: Mateo Vidal — Mobiliario: MUEBLES FIGUERAS
Dirección: Juan Blasi

Una dramática intervención contra el rumor calumnioso que de la calle pasa al hogar donde destruye los más puros afectos, porque..

"....lo que dice la gente
con maldad o sin maldad,
según aquel que lo inspira
empieza siendo mentira
y acaba siendo verdad."
(Acto 1.º)

A continuación, el "casi" monólogo, original de la prestigiosa actriz D.ª Irene López Heredia,

ASI SON TODAS

interpretado por la Srta. CONCHITA TORRAS, con la "casi" intervención de Juan Roca.

Para invitaciones: MERCERIA DE LA SRA. VDA. DE R. CASANOVAS.

1948–1976

AGRUPACIÓN ARTÍSTICO LITERARIA CERVANTES

Era una entitat dedicada a la pràctica i divulgació d'activitats culturals de caire molt divers, en què la majoria de socis tenien un paper actiu. Va ser una de les entitats amb un recorregut més llarg en el temps. Bona part del seu èxit era degut a l'important volum d'associats i a la bona resposta del públic a les seves propostes. Els balls que organitzava eren una de les principals fons d'ingressos.

L'entitat s'organitzava en seccions dedicades a pràctiques artístiques concretes. Se'n creaven de noves si hi havia prou persones associades que ho demanaven. Les més actives van ser les de teatre i música.

Es reunia a l'Artesà fins que, el 1955, va adquirir un local propi, al carrer de Santiago Rusiñol, fet que ocasionà polèmiques entre els socis. Des de llavors i fins a finals de la dècada, va anar perdent socis i es va haver de vendre el local i buscar altres espais. Això coincidí amb la disminució de l'activitat i el progressiu tancament de seccions.

El quadre escènic inicià la seva activitat durant la Festa Major de 1945. Assolí un gran nivell de participació i aconseguí crear un grup mixt sòlid que alternava les representacions en català i en castellà. Durant anys va rivalitzar amb el grup de La Seda. El quadre escènic, actuant conjuntament amb la secció coral i musical, va representar diverses sarsueles amb força fortuna.

Arran de la inauguració del nou local, l'entitat es proposà un ritme frenètic, d'una representació teatral a la setmana, fet que acabà afectant profundament el grup pel lògic cansament dels seus components. L'any 1961 es va dissoldre la secció.

La secció de cinema amateur va ser una de les més reconegudes i va obtenir diverses distincions. S'organitzà el 1949, promoguda per Jordi Bringué i altres socis. Aquest grup d'autors treballà de manera col·lectiva en la realització de diferents curtmetratges i també feien obres individuals.

L'any 1974 abandonen la Cervantes i s'integren al Patronat Municipal de Cultura i Esports. Es van mantenir actius fins al 1986. El 1970, quan l'activitat associativa havia quasi desaparegut, un grup de joves es va fer càrrec de l'entitat i li va donar un contingut més polític. En aquests anys, per fer front a les despeses, van compartir local amb la UEC. Es va mantenir fins al 1976, quan es va dissoldre difinitivament.

1
2
3
4
5
6

1. *Ball de Carnaval*
2. *Cartells d'activitats de la Cervantes*
3. *Filmació del curt* Euterpe, *a càrrec de la secció de cinema amateur*
4. *Cartells d'activitats de la Cervantes*
5. La Ventafocs, *cap a la meitat dels anys cinquanta*
6. *Sarsuela* Bohemios, *19 d'octubre de 1954*

1948–1980

GRUPO CULTURAL RECREATIVO LA SEDA DE BARCELONA

Es va constituir el febrer de 1948 sota els auspicis de La Seda, per donar sortida a les necessitats de lleure dels seus treballadors i de les seves famílies.

El seu butlletí era la *Hoja Familiar* i, entre d'altres informacions, recollia les activitats del Grupo. La Hoja es va publicar del 1948 al 1971. A partir del 1972 va passar a anomenar-se Actualidad. Portavoz del personal de la Seda, i es va mantenir fins al 1992.

S'organitzava en seccions, moltes de les quals van tenir un paper rellevant en la vida local i èxits molt significatius. Pel que fa a l'esport, tenia seccions de futbol, bàsquet, atletisme i rem. Les seccions de bàsquet i atletisme van tenir, ben aviat, equips femenins.

Dins de l'àmbit cultural van destacar les seccions fotogràfica, musical i teatral. Arribà a tenir una orquestra de cambra, dirigida per Joan Estalella i, després, pel seu fill Josep.

El quadre escènic es va constituir l'any 1948 i el grup es va presentar al públic el 2 de març de 1949 amb *El Gran Galeoto*, de José Echegaray. Va estar actiu fins al 1963.

Les obres que representaven les triaven del repertori contemporani espanyol, en especial dels autors de més èxit en aquells anys i algun cop es buscaren obres de prestigi internacional. Les produccions que feien eren cares i anaven acompanyades d'una escenografia i d'un vestuari molt acurats. El grup es reforçava amb actrius professionals, en especial quan es tractava de personatges difícils o de moralitat dubtosa. Les seccions musical i teatral representaven, conjuntament i amb regularitat, sarsueles. La secció de teatre utilitzava l'Artesà i competia durament amb la Cervantes.

Amb els anys, les seccions s'anaren desarticulant per la manca de participants. Les darreres van ser les esportives.

1
2
3
4

1. *El mestre Joan Estalella, al centre de la imatge, dirigí una banda de música integrada per personal de la fàbrica i altres pratencs*
2. La heredera, *representada el 13 de setembre de 1955*
3. La dolorosa, *representada l'any 1952*
4. *Concert de l'orquestra de cambra de La Seda durant la celebració del 25è aniversari de l'empresa, l'any 1950*

LA REVIFALLA

CONTEXT HISTÒRIC

El procés industrialitzador del Prat seguia sent un focus d'atracció imparable. Si el 1950 el total d'habitants tot just era de 10.401 persones, el 1960 arribava a 14.131 i el 1970 ja era de 36.363 habitants. Un creixement molt ràpid i continuat que, amb prou feines, el municipi podia absorbir correctament. A finals dels anys cinquanta, el nucli urbà havia esgotat el sòl disponible i l'habitatge es convertí en el principal problema del moment.

La ciutat s'havia d'expandir. El símbol d'aquesta nova etapa és l'obertura de l'avinguda de la Verge de Montserrat que s'urbanitzà al llarg dels anys seixanta. Les grans fàbriques van construir habitatges per als seus treballadors; el 1962 es va constituir la Cooperativa Obrera de Viviendas i entre 1965 i 1972 l'Obra Sindical del Hogar va construir un total de 2.301 habitatges al barri de Sant Cosme.

També es van construir nous centres educatius públics de primària, escoles bressol i el 1969 es va inaugurar el primer centre públic dedicat a l'ensenyament secundari, l'Institut Baldiri Guilera

En paral·lel, l'aeroport anava creixent i el 1963 va assolir el milió de passatgers. Les pistes es van ampliar, a costa de sòl agrícola, i es va construir la primera torre de control. El 1968 s'inaugurà la nova terminal de passatgers amb l'emblemàtic mural de Joan Miró.

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

A finals dels anys quaranta havien aparegut alguns símptomes de recuperació del moviment associatiu cultural. El règim permetia la creació de nous grups, sempre que es mantinguessin al marge de qualsevol intencionalitat política i sense persones significades en la República.

Així es van crear poques entitats, però van assolir una estabilitat important i una competitivitat entre elles. Les dues grans entitats del període van seguir sent la **Cervantes** i el **Grupo Cultural de La Seda**. Els Padres de Família, davant aquesta competència, van viure els seus darrers anys.

Més plàcida va ser la recomposició del moviment coral a partir de la incorporació d'antics cantaires.

En aquest període es van crear dues entitats culturals, de caire molt diferent, les úniques que encara estan actives actualment: **Lo Llobregat de les Flors** i **Amics d'El Prat**.

L'Ajuntament recuperà com a centre cultural i educatiu la Torre Muntadas i adquirí la Torre Balcells. A finals de 1967 s'inaugurà el Cine Capri i, durant uns anys, el Prat disposà de quatre cinemes (el Modern, el Monmari, l'Artesà i el Capri).

1

1. *Ocupació de la masia Can Peixo Vell*
2. *Inici de la urbanització de l'avinguda de la Verge de Montserrat*
3. *Nens a les cases de La Seda a finals dels anys cinquanta*
4. *Construcció del dipòsit d'aigua a la cruïlla del carrer Lleida amb Jaume Casanovas*
5. *Construcció d'habitatges a Sant Cosme, l'any 1965*
6. *Construcció d'habitatges a l'avinguda de la Llibertat, anys seixanta*

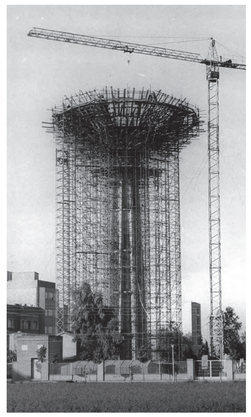

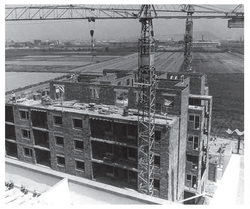

1

1. *Presentació del llibre* Historia de una plaza, *de Jaume Codina, a la plaça de la Vila*
2. *Festa dels Tres Tombs, anys cinquanta*
3. *Desfilada de corals pel carrer de Ferran Puig*
4. *Torre Balcells, any 1969*
5. *Actuació del cor Lo Llobregat de les Flors a la plaça de la Vila, l'any 1968*

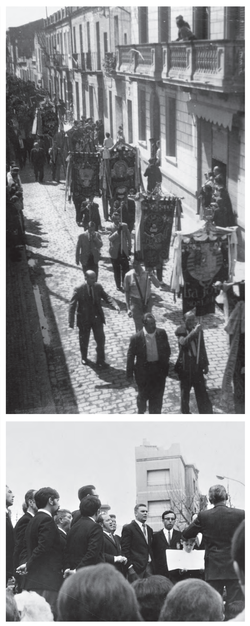

Des del 1950

LO LLOBREGAT DE LES FLORS

L'entitat va a començar a funcionar el 1949, però no es va legalitzar fins al desembre de 1950. Recollia la llarga tradició coral del Prat. Va néixer amb aquesta voluntat i per això va escollir un nom que resultava de la fusió dels noms de les dues velles corals desaparegudes: Lo Llobregat i Les Flors. Alguns dels seus socis havien format part d'alguna de les anteriors corals i també venien del Cor d'en Narcís, fundat i dirigit per Narcís Baiges, un grup masculí, dedicat sobretot a les caramelles, que va funcionar als anys quaranta i va desaparèixer el 1949 quan es va integrar a la coral.

La nova coral tenia una secció masculina, una d'infantil i una de femenina. També hi havia un grup mixt que funcionava, amb dificultats, des del 1953.

L'entitat va seguir un procés intern de refundació a inicis dels anys setanta, que representà una important millora en el seu funcionament i que va comportar construir una seu social pròpia.

La coral és l'entitat cultural més antiga del Prat que continua activa.

1

1. *Membres de la societat coral Lo Llobregat en una processó*
2. *Caramelles a la plaça de la Vila*
3. *Membres de la societat coral, a l'homenatge a J. Anselm Clavé*

1956–1957

CLUB TEATRAL PRAT

Es va fundar l'any 1956 d'una escissió de la Cervantes. El seu objectiu era fomentar i desenvolupar activitats teatrals. En el poc temps de vida que va tenir, va representar cinc obres, totes en castellà i de característiques molt diverses.

1
2
3

1. Don Juan Tenorio, *de José Zorrilla*
2. *Component del quadre escènic*
3. Al juicio de Dios, *original d'Antonio Boter, el 31 de juliol de 1957*

Des del 1955

AMICS D'EL PRAT

Va néixer el 1955 i va tenir uns inicis complicats per la conjuntura política. Organitzava activitats de caire benèfic i recreatiu. Aviat va incorporar activitats de caire cultural, amb el Prat com a objectiu central, com ara concursos artístics i literaris, exposicions, xerrades, divulgació històrica, etc.

Durant la transició va participar activament en campanyes reivindicatives i va organitzar xerrades i debats sobre política. En aquest període, l'entitat catalanitza el seu nom.

A finals dels anys setanta es constitueix el grup Amics de la Sardana i, posteriorment, s'hi incorpora Amics del Cavall. L'entitat també ha creat una Comissió de Patrimoni.

Actualment desenvolupa activitats regulars, com els cursos d'història local, l'Aplec de la Sardana i l'Aplec de la Tartana. També participa en actes i celebracions del calendari festiu cultural i tradicional. En aquest sentit, és responsable de la Xarxa d'Altaveus de la Festa Major, una tradició iniciada per Acción Católica, en la immediata postguerra.

Amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de l'entitat, es creà el premi Amic d'El Prat, que s'atorga des de llavors, per votació dels socis i simpatitzants, a una persona física o jurídica, a partir d'unes propostes de la Junta.

1 2 3

1. *Jaume Codina signant llibres* Història d'una plaça, *el 21 de febrer de 1960*
2. *Primer aniversari de la biblioteca infantil instal·lada al parc Fondo d'en Peixo, 29 de juny de 1969*
3. *Excursió al Monestir de Poblet, l'any 1962*

DE LA TRANSICIÓ A LA DEMOCRÀCIA

CONTEXT HISTÒRIC

Als anys setanta, el creixement del Prat s'accelerà de manera espectacular. La població no parava de créixer, per aportacions migratòries i per increment natural, i la ciutat s'eixamplava per tal de donar resposta a les noves necessitats.

L'any 1970 la població era de 36.363 habitants i, cinc anys més tard, el 1975, era de 51.058. El creixement continuà en els vuitanta, 60.419 habitants l'any 1981, mentre que el 1985 s'assolí la xifra record de 65.004 habitants. Des de llavors la població s'ha anat mantenint estable amb moments d'una petita tendència a la baixa.

Mentre el Prat experimentava aquest procés, Franco morí el 20 de novembre de 1975. A poc a poc s'anaren posant les peces de l'Estat democràtic, amb la pressió d'una societat que exigia drets i llibertats després de quasi quaranta anys de fèrria dictadura. El 3 d'abril de 1979 van tenir lloc les primeres eleccions municipals democràtiques.

Al Prat, el principal repte era donar resposta a les grans mancances en infraestructures i serveis, i ordenar el creixement urbanístic.

Un cop resolts aquests dèficits, calia buscar un model de ciutat, en un delta sotmès a una màxima pressió per la proximitat a Barcelona i la seva demanda creixent d'infraestructures.

CONTEXT SOCIO-CULTURAL

Amb la fi de la dictadura, el moviment associatiu es reactivà. Des dels anys setanta, es van crear diferents tipologies d'entitats que responien a les inquietuds de la població. Aquest procés es dona en tots tipus d'associacions, vinculades a la cultura, l'esport, la salut, l'educació, etc.

En relació amb les necessitats de la ciutat, es van constituir entitats que responien a objectius concrets. En aquesta línia es creen les primeres agrupacions de pares i mares, molts actives en les reivindicacions de millora en centres educatius i en pedagogia. També es creen les entitats veïnals que, a més de representar els interessos del veïnatge, també desenvolupen activitats culturals i lúdiques.

En l'àmbit cultural es creen cases regionals i entitats que tenen com a element aglutinador la pertinença a una determinada comunitat d'origen i que promouen el vincle entre aquestes i el Prat. Una altra línia associativa és la que promou vincles amb comunitats i països, en especial de l'Amèrica Central i del Sud.

Es creen entitats de persones que practiquen diverses disciplines, moltes de les quals segueixen actives avui dia. Aquest és el cas, entre d'altres, del Teatre Kaddish, l'Agrupació Fotogràfica Prat, l'Associació Musical del Prat, la Banda de Música del Prat, la Unió Filharmònica del Prat.

La cultura popular adquireix un gran impuls i es creen associacions de geganters, de diables, de dansa i de música, que participen de les propostes del calendari festiu.

1

2 3
4 6
5

1. *Carretera de la Marina, any 1973*
2. *Aeroport, anys vuitanta*
3. *L'Escola La Granja es va inaugurar l'any 1979*
4. *Cruïlla de l'avinguda de la Verge de Montserrat amb el carrer del Coronel Sanfeliu un cop tapat el canal*
5. *Blocs de pisos del barri de Sant Cosme*
6. *L'any 1977 s'inicia una reforma integral del barri de Sant Cosme*

1

2 3
4
5 6

1. *Cercavila de gegants, Festa Major de 1986*
2. *Seu d'Amics del Prat, al passatge d'Arús, on es recollia roba i ajuda per als damnificats del terratrèmol a Managua l'any 1972*
3. *Lliurament premis Concurs infantil de dibuix. Sala d'Art Josep Bages, el 26 de setembre de 1977*
4. *Animació infantil durant l'acte d'inauguració de la plaça de la Constitució, any 1980*
5. *Concert al pati de l'Artesà, juny de 1984*
6. *Ball de disfresses a l'Artesà, febrer de 1986*

MOSAIC

28.09 — 24.11

Les primeres entitats culturals del Prat

Fotografies i documents
AMEP:
Fons Josep Monés i Amat
Fons Jaume Codina
Fons La Seda de Barcelona
Fons d'imatges L'Abans
Fons Granja Avícola Prat
Fons Taller de Teatre Kaddish
Josep Antoni Calvet
Fernando Casanovas
Frederic Comas
Josep Ferret
Adela Gázquez
Sira García
Gerard Giménez
Francesca Giralt
Josep Lloret
Maria Peralta
Quim Torrent
Fernando Vecino
Màrius Vilà
Entitats de la ciutat

Objectes
Col·lecció Ajuntament del Prat
Coral Lo Llobregat de les Flors

Disseny gràfic
Óscar Calzada

Disseny expositiu
AFK estudio
Rètols Alarcón
Óscar Calzada

Muntatge
Rètols Alarcón

Producció
Arxiu municipal del Prat
Regidoria de Cultura. Ajuntament del Prat

Ajuntament del Prat de Llobregat

Amb el suport de
Diputació Barcelona | Àrea de Cultura, Educació i Esports